

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

У складу са Законом о основама система образовања и васпитања: 88/2017-3, 27/2018-3 (др. закон), 27/2018-22 (др. закон), 10/2019-5, 6/2020-20, 129/2021-9, 92/2023-332, Правилником о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања за предмет Српски језик и књижевност („Сл. Гласник РС”, бр. 117/2013) и Правилником о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС” бр. 10 од 9. фебруара 2024),

Стручно веће за српски језик и књижевност Економско-трговинске школе Кула доноси следеће критеријуме и инструменте оцењивања

Оцена из српског језика и књижевности изражава (чл. 4. Правилника о оцењивању):

- 1) оствареност циљева, као и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција у току савладавања програма предмета;
- 2) ангажовање ученика у настави;
- 3) напредовање у односу на претходни период;
- 4) препорука за даље напредовање ученика

1. Оствареност циљева и стандарда постигнућа, достизање исхода и степена развијености компетенција оцењује се писменим и усменим проверама знања.

СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

1.1. Писмене провере знања

Члан 15. Правилника о оцењивању: Распоред писаних провера дужих од 15 минута уписује се у дневник рада и објављује се за свако одељење на огласној табли школе, односно на званичној интернет страни школе, четири пута у току школске године према годишњем плану рада школе.

Наставник је дужан да обавести ученике о наставним садржајима који ће се проверавати према распореду из става 1. овог члана, најкасније пет дана пре провере,

Ученику је током писане провере знања забрањена употреба недопуштених средстава (мобиљни телефони, бубице, свеске, пушкице, књиге) и преписивање. Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава, против ученика се покреће васпитно-дисциплински поступак који означава тежу повреду радних обавеза ученика по ЗОСОВЗ 17 члан 83, а писана провера се оцењује оценом недовољан (1).

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Писмени задаци су провера савладаности писменог изражавања ученика и подразумевају учеников самостални рад. Уколико наставник утврди да је ученик преписао (плагирао) туђ рад у било којој мери, сматра се да ученик није одговорио на задатак и добија оцену недовољан (1).

Наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан (слика екрана, линк, са датумом када је погледан од стране наставника), и да на тај начин документује преписано.

Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава, већ је научен напамет или на други начин. Уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматра се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља. Све писане провере знања треба писати писаним словима, читко и уредно.

Вредновање школских писмених задатака врши се на основу важнијих елемената писаног изражавања и у складу са њима се изражава бројчана оцена.

ОБЛАСТ ОЦЕЊИВАЊА		ОЦЕНА	БОДОВИ КОЈИ ЧИНЕ ДЕО ОЦЕНЕ
САДРЖАЈ (ТЕМА)	✓ Ученик је добро одабрао примере којима може да аргументује став о задатој теми; ✓ Грађа је богата и адекватна.	5-4	1-30
	✓ Основна теза (став, поглед на тему) није представљена у довољној мери јасно; ✓ Недовољно јасно и прегледно саопштена; ✓ Недовољно грађе (непоткрепљено, уопштено).	3	
	✓ Основна идеја није саопштена; ✓ Грађа или њени делови нису у вези са темом, односно недовољно исказана (кохерентна) повезаност текста; ✓ Садржаји се везују за препричавање фабуле.	1-2	
ОРГАНИЗАЦИЈА И СТРУКТУРА	✓ Грађа је организовано изложена; ✓ Одабрана грађа има видљиву и логичку језичко - смисаону повезаност;	5-4	1-20

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

	✓ Подела грађе на уже мисаоне целине (пасусе, одељке) сврсисходна и, с обзиром на компактност тих целина, оправдана; ✓ Свака реченица је нова мисао, без таутологије (сем кад она има стилско оправдање); ✓ Мисли се развијају прогресивно, напредујући према пуном одговору на тему; ✓ Јасно је.		
	✓ Логичност редоследа излагања није поштована у довољној мери; ✓ Подела на пасусе (одељке) је у неким случајевима неоправдана и механичка; ✓ Не развијају се мисли прогресивно, има понављања или враћања.	3	
	✓ Несређена и нејасна форма приповедања која губи ток или га нема; ✓ Тешко се стиче слика о целовитости текста, описивање је неадекватно; ✓ Мисао нејасна и неразвијена, нема јасних целина.	1-2	
ЈЕЗИК И ПРАВОПИС	✓ Богата и примерена лексика (разноврсност и оригиналност у избору речи у оквирима књижевног стандарда или функције датог језичког изражавања); ✓ Синтаксички јасно обликовање исказа (јасна и прецизна реченица, прилагодљивост облику казивања – субјективан или објективан однос према датој предметности, без сувишног или недовољног у реченичкој структури); ✓ Поштовање правописних правила на високом нивоу.	5-4	1-25

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

	✓ Сиромашан лексички фонд, употреба речи непознатог и неадекватног значења; ✓ Честа употреба фраза које немају своје стилско оправдање, устаљеност израза, понављања речи; ✓ Синтаксички коректно, али компликовано обликовање исказа (непотребно дуга и мање јасна реченица, нижа прилагодљивост форми приповедања – субјективан или објективан однос према датој предметности,); ✓ Погрешно писање слова, речи и интерпункције, недоследности у писању негације, гласовних промена.	3	
	✓ Језик недефинисан и сиромашан препун колоквијализама, и неадекватно употребљеног жаргона; ✓ Избор речи без логичког разлога и унутрашње логике текста; ✓ Нејасно и компликовано; ✓ Правописно некоректно, понављање неправилних језичких облика (грешке у писању негације, гласовних промена, облика речи); ✓ Недопустиве грешке у односу на узраст ученика.	1-2	
УРЕДНОСТ ЗАДАТКА	✓ Чист, прегледан и уредан задатак.	5-4	1-10
	✓ Задатак има мрље, жврљотине, које нарушавају изглед текста, али не утичу на читљивост текста.	3	
	✓ Неуредан и нечитак задатак.	1-2	
ПОСЕБНОСТИ УЧЕНИКА	✓ Индивидуалност; ✓ Оригиналност у приступу теми и језичкостилском изразу; ✓ Посебна ограничења и потребе.	1-15	
		Укупно 100 бодова.	

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Оцењивање тестова и контролних задатака спроводи се по следећим критеријумима:

ПРОЦЕНАТ ТАЧНИХ ОДГОВОРА	ОЦЕНА
86 - 100%	одличан (5)
70 - 85%	врло добар (4)
55 - 69%	добар (3)
40 - 54%	довољан (2)
испод 40%	неодовољан (1)

1.2. Усмене провере знања

У току полугодишта најмање једна оцена треба да буде на основу усмене провере постигнућа ученика. Усмена провера се не најављује.

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу. Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одоварају усменим путем или у договору са наставником.

Сваки усмени одговор бележи се у педагошкој документацији наставника или у електронском дневнику (активности ученика). На основу једног или више одговора изводи се оцена која се уноси у дневник рада.

Бројчана вредност оцене је у корелацији са општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и васпитања за област за коју се врши усмена провера знања. Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин:

- **Одличан (5)**
Ученик на постављено питање одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.
- **Врлодобар (4)**
Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.
- **Добар (3)**
Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.

- Довољан (2)

Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове, стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.

- Недовољан (1)

Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ

Члан 3. Правилника о оцењивању: На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције о образовно-васпитном раду, која се води у електронском и/или штампаном формату (у даљем тексту: дневник рада), у складу са критеријумима прописаним овим правилником.

Под подацима, у смислу овог правилника, подразумевају се подаци о знањима, вештинама, ангажовању, самосталности и одговорности према раду, а у складу са школским програмом.

Ученик се оцењује и на основу активности и његових резултата рада, а нарочито: излагања и представљања (изложба радова, резултати истраживања, постери и др.), учешћа у дебати и дискусији, писања есеја, домаћих задатака, учешћа у различитим облицима групног рада, рада на пројектима, збирке одабраних ученикових продуката рада – портфолија, у складу са програмом наставе и учења.

1.3 Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци:

Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.

Три ненаписана домаћа задатка вреднују се оценом недовољан (1).

Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.

Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други, или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио. Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или други знак да је задатак неизвршен, уколико ученик заиста није поправио свој однос према домаћим задацима.

Уколико ученик добије посебан задатак, у договору са наставником бира облик у којем ће га представити. Ако ученик има задатак да спреми презентацију, мапу ума или други

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

дигитални или аналогни садржај, оценом одличан (5) може се оценити презентација (дигитални алат) урађена по следећим критеријумима:

1. Презентација садржи највише десет слајдова;
2. Слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја;
3. Ученик одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след;
4. Презентација не поседује граматичке и правописне грешке;
5. Презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале.

Уколико је задатак површно одрађен, преузет са интернета, или само преузет текст без критичког односа према садржају, уколико ученик не познаје тему довољно да би самостално о њој говорио, али је показао интересовање и урадио задатак, његов се одговор позитивно оцењује као урађен, али не добија оцену, већ се позитивни одговор води у педагошкој свесци наставника.

Стална активност и пет узастопно тачно написаних задатака оцењује се оценом одличан (5).

1.4 Рад у групи

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања груног рада, и пише се у педагошкој свесци.

Знање стечено групним радом проверава се индивидуално и важи за целу тему, а не само за посебне радне задатке групе, и може се уписати у дневник рада.

Табела процене успешности тимског рада

Групни рад	Елементи процене са показатељима		
НИВО/ОЦЕНА	РАД У ГРУПИ	ПОЗНАВАЊЕ ТЕМЕ	РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА
ВИСОК одговара оценама 4 или 5	Ученик сарађује са свим члановима групе, уважава њихове потребе, пажљиво слуша друге, поштује договоре групе, не	Ученик поседује знања, показује спремност да прикупља нове информације, активно подстиче размену идеја и знања са члановима групе и уважава њихове идеје,	Ученик је у потпуности посвећен решавању задатка групе. Даје предлоге како решавати задатак.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

	касни, своје обавезе извршава на време и тачно	често поставља питања која се односе на тему.	
СРЕДЊИ одговара оценама 3 или 4	Ученик сарађује са члановима групе уз мање тешкоће, повремено има проблема у комуникацији али их самостално решава, своје обавезе извршава уз подсећање и опомињање.	Ученик поседује извесна знања и повремено суделује у размени идеја, повремено поставља питања која се односе на тему.	Ученик уз помоћ наставника и/или осталих чланова групе учествује у решавању задатка. Ретко има предлоге како решавати задатак али кад га добије ради по њему. Повремено има активности које не доприносе решавању задатка.
НИЗАК одговара оценама 2 или 3	Ученик повремено има сукобе у којима напада особе а не проблем, своје обавезе извршава ретко и делимично.	Ученик поседује мало знања и показује малу спремност да прикупља нове информације, ретко суделује у размени идеја, ретко поставља питања која се односе на тему.	Ученик минимално доприноси решавању задатака. Нема предлоге како решавати задатке и слабо реализује добијене предлоге.
НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋИ одговара оцени 1	Ученик омета рад групе, доприноси неконструктивним сукобима и не извршава своје обавезе.	Ученик ништа не зна о теми и нема интересовање да сазна. Не учествује у размени идеја. Никад не поставља питања која се односе на тему.	Ученик омета решавање задатка.

1.5 Кратке писмене провере (до 15 минута)

Кратке писмене провере (блиц провере) се не најављују, а описне оцене (бодови, проценат) добијене оваквим начином провере се уносе у педагошку свеску и/или у дневник рада (под активностима ученика или блиц проверама). Бројчана оцена се изводи из три кратке провере и уписује у дневник рада са образложењем.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

2. Ангажовање ученика обухвата: активно учествовање у настави, одговоран однос према постављеним задацима, сарадњу са другима и показано интересовање и спремност за учење и напредовање.

Наставник континуирано прати и бележи у педагошку свеску или дневник рада ангажовање ученика формативним оцењивањем.

Ученик који се истиче у ваннаставним активностима и има освојена места на општинским, окружним и републичким такмичењима добија оцену одличан (5) за сваку појединачну активност или резултат.

3. Напредовање у односу на претходни период исказује се оценом, чиме се уважава остварена разлика у достизању критеријума постигнућа за ученике који су, из било којих разлога, заостајали у савладавању градива.

Оцену одличан (5) добија ученик који континуирано показује заинтересованост и одговорност према сопственом процесу учења, уважава препоруке за напредовање и реализује их.

Оцену врло добар (4) добија ученик који континуирано показује заинтересованост за сопствени процес учења, уважава препоруке и углавном их реализује.

Оцену добар (3) добија ученик који показује заинтересованост за сопствени процес учења, уважава препоруке за напредовање и делимично их остварује.

Оцену довољан (2) добија ученик који повремено показује заинтересованост за сопствени процес учења, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење.

Оцену недовољан (1) добија ученик који не показује заинтересованост за сопствени процес учења нити напредак.

4. Препорука за даље напредовање ученика јасно указује ученику на то шта треба да побољша у наредном периоду и саставни је део повратне информације уз оцену.

Наставник даје препоруку писаним или усменим путем, у зависности од врсте провера.

Уважавање индивидуалних разлика приликом оцењивања

1. Ученик са изузетним способностима, који стиче образовање и васпитање на прилагођен и обогаћен начин (ИОП 3), оцењује се на основу остварености циљева и исхода, стандарда постигнућа, као и на основу ангажовања.
2. Ученик који има потешкоће у учењу и који стиче образовање и васпитање уз прилагођавање начина рада, простора и услова (ИОП 1), оцењује се на основу свог ангажовања и степена остварености циљева и прописаних стандарда постигнућа, на начин који узима у обзир његове језичке, чулне и моторичке способности, као и друге специфичне тешкоће.
3. Ученик који има потешкоће у учењу и који стиче образовање и васпитање уз прилагођавање и измену садржаја и исхода образовно-васпитног рада (ИОП 2), оцењује се на основу свог ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода.

КРИТЕРИЈУМИ ОЦЕЊИВАЊА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ЗАКЉУЧНЕ ОЦЕНЕ

Ученик се оцењује најмање три пута у полугодишту.

Закључне оцене изводе се у складу са чланом 17 Правилника о оцењивању ученика у средњем образовању и васпитању.

Закључну оцену из предмета утврђује одељењско веће на предлог предметног наставника. Закључна оцена је бројчана и утврђује се на основу свих оцена од почетка школске године и сагледавања развоја, напредовања и ангажовања ученика и прикупљених података у педагошкој документацији наставника.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

- 1) одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
 - 2) врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
 - 3) добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
 - 4) довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.
- Закључна оцена за успех из предмета је недовољан (1), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена мања од 1,50.

Закључна оцена за успех из предмета може изузетно да буде и највећа појединачна оцена уписана у дневник, добијена било којом техником провере постигнућа.

Одељењско веће може да промени предлог закључне оцене предметног наставника искључиво уз образложење према критеријумима утврђеним овим Правилником. Одељењско веће утврђује нову оцену гласањем. Утврђена оцена из става 19. овог члана евидентира се у напомени, а у записнику одељењског већа шире се образлаже. Закључна оцена утврђена на одељењском већу уписује се у дневник рада у предвиђену рубрику.